



ШЕВЧИШИН Р.Т.  
ст. гр. ОЕЕзм-21

## КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНКА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

При здійсненні господарської діяльності підприємств активізують свої економічні взаємовідносини з іншими суб'єктами ринку, в тому числі фізичними та юридичними особами, державними органами. Такі взаємовідносини зумовлюють виникнення зобов'язань. Оскільки зобов'язання, з огляду на їх динамічний характер, здійснюють суттєвий вплив на фінансову стійкість і платоспроможність підприємств та організацій, необхідно ефективно управляти грошовими потоками, контролювати фактичний стан розрахунків.

Прийняття управлінських рішень здійснюється на підставі інформації про зобов'язання, що формується у системі обліку. Для належної організації обліку і аудиту виникає необхідність вдосконалення теоретичних і методичних аспектів визнання, класифікації, документування, оцінки та відображення зобов'язань у системі обліку, а також методики аудиту й аналізу зобов'язань.

Така економічна категорія, як зобов'язання має складну та розгалужену структуру. Різноманіття складових цієї категорії дуже велике. Це пояснюється самою природою зобов'язань - вони можуть виникати майже у будь-якій ланці, на різних стадіях процесу господарювання. Класифікувати зобов'язання можна за різними ознаками - кожен розподіл матиме свої особливості та специфіку.

Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» наводять офіційно визначену класифікація зобов'язань, що дає змогу ефективно структурувати облік даного об'єкту (рис 1.).

В економічній літературі є інші погляди щодо класифікації зобов'язань. Бутинець Т.А., Чижевська Л.В., Береза С.Л. зобов'язання поділяють на: монетарні й немонетарні; поточні і майбутні; довготермінові та поточні; фактичні, оцінні й умовні [1]. Пушкар М.С. зобов'язання поділяє на довготермінові та поточні [2]. Чебанова Н.В. і Василенко Ю.А.

Зобов'язання класифікують на довготермінові, поточні, забезпечення, непередбачені [3]. Крім того виділяють договірні та без договірні, реальні та потенційні, односторонні та взаємні зобов'язання [4].

Згідно з вимогами Міжнародних стандартів бухгалтерського



обліку та фінансової звітності визначають такі види зобов'язань: короткострокові, довгострокові, стандартні (юридичні і нараховані), резервні та умовні[5].

Зобов'язання виникають у результаті операцій або інших минулих подій. Так, наприклад, придбання товарів і отримання послуг призводить до виникнення кредиторської заборгованості (якщо вони не були попередньо сплачені або сплачені після доставки), а одержання позики банку призводить до зобов'язання повернути її. Підприємство може також визнавати зобов'язанням майбутні знижки, що ґрунтуються на щорічних закупках покупців; в такому випадку реалізація товарів у минулому є операцією, внаслідок якої виникає зобов'язання.

Доцільно зазначити, що у нормативно-правових актах з обліку питанню оцінки об'єктів обліку повинні бути більш конкретизованими, щоб запобігти неточностям при складанні звітності. Зобов'язання у міжнародній практиці оцінюються за однією з чотирьох видів вартості: історичною, поточною, вартістю реалізації та теперішньою. Однак найчастіше основою оцінки, яку приймають суб'єкти господарювання для складання фінансових звітів, є історична собівартість. Згідно П(С)БО 11 поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення. Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання. Непередбачені зобов'язання відображаються на позабалансових рахунках підприємства за обліковою оцінкою.

Отже, класифікація зобов'язань дає можливість глибше зрозуміти їхню сутність, а також допомагає внутрішнім та зовнішнім користувачам отримувати різнобічну інформацію про зобов'язання з метою їх оптимізації. Одночасно слід розширювати критерії класифікації поточних зобов'язань, що дозволить краще визначити та дослідити самі поняття.

### Література

1. Бутинець Т.А. Бухгалтерський облік: навч. пос. / Т.А. Бутинець, Л.В. Чижевська, С.Л. Береза; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 672 с.
2. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник./ М. С. Пушкар. – Тернопіль: “Карт-бланш”, 2002. – 628 с.



3. Чабанова Н.В., Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник./Н.В. Чабанова, Ю.А. Василенко. — К.: Видавничий центр «Академія», 2002. — 672 с.

4. Сутність зобов'язань та їх класифікація: економічний та правовий аспекти [Електронний ресурс] / Н.П. Михайлишин // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 2 (3). – С. 130-135.

5. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/mizhнародni-standarti-bukhgalterskogo-obliku-ta-finansovoji-zvitnosti?app\\_id=24](https://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/mizhнародni-standarti-bukhgalterskogo-obliku-ta-finansovoji-zvitnosti?app_id=24)